

**Subgrupul de lucru 1.3 Intervenții în domeniul agricol -
finanțate din Pilonul II PAC (măsurile de investiții și alte intervenții în domeniul agricol)**

9 noiembrie 2021

MINUTĂ

În data de 9 noiembrie 2021 s-a desfășurat, în sistem videoconferință prin intermediul Zoom, reuniunea Subgrupului de lucru Intervenții în domeniul agricol - finanțate din Pilonul II PAC. Aceasta face parte din seria consultărilor cu privire la intervențiile propuse prin PNS pentru perioada 2023-2027 atât pentru Pilonul I - plăți directe și intervenții sectoriale, cât și pentru Pilonul II - dezvoltare rurală.

Întâlnirea a avut ca scop prezentarea și consultarea membrilor subgrupului de lucru cu privire la draft-ul următoarelor fișe ale intervențiilor propuse a fi finanțate din Planul Național Strategic 2023-2027: modernizarea infrastructurii secundare de irigații, sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri și înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol/pomicol.

La reuniune au participat domnul Nechita Adrian Oros - ministrul agriculturii și dezvoltării rurale, domnul secretar de stat Marius Mihai Micu, doamna Elena-Daniela Rebegea - director general al Direcției Generale Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru PNDR (DGDR -AM PNDR), reprezentanți ai DGDR - PNDR, Direcției Generale Politici Agricole și Direcției Îmbunătățiri Funciare și Fond Funciar din cadrul MADR, ai Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR) și Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA), precum și membrii subgrupului de lucru.

În deschiderea reuniunii, ministrul Adrian Oros a făcut câteva precizări cu caracter general privind intervențiile care au făcut subiectul reuniunii:

➤ în ce privește irigațiile:

- în perioada 2014-2020, au fost sprijinite investițiile derulate de Organizațiile Utilizatorilor de Apă pentru Irigații, respectiv în cadrul sM 4.3 „Sprijin pentru investiții în infrastructură legate de dezvoltarea, modernizarea și adaptarea sectoarelor agricole și forestier”, componenta infrastructura de irigații.
- Alocarea totală aferentă a fost de circa 441 mil. euro, fiind contractate 429 proiecte în valoare de 421 mil. euro;
- Au fost finanțate investiții care au vizat: modernizarea infrastructurii secundare de irigații, a clădirilor aferente stațiilor de pompare/repompare/punere sub presiune și/sau racordarea la utilități, inclusiv construcția/modernizarea bazinelor de colectare și stocare a apei de irigat.
- Anvelopa financiară totală pentru perioada 2023-2027 nu a suferit diminuări semnificative comparativ cu perioada 2014-2020, bugetul propus menținându-se la valoarea de 400 mil. euro.

➤ Referitor la instalarea tinerilor fermieri:

- Acordarea sprijinului pentru instalare din Pilonul II va continua și în perioada viitoare de programare;
- În perioada 2014-2021 au fost lansate 8 sesiuni de depunere proiecte aferente submăsurii 6.1 „*Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri*”, iar până în prezent au fost contractate peste 10.000 proiecte în valoare de cca 450 mil. euro, iar în cadrul sesiunii lansate pe tranziție în 2021 au fost depuse peste 4.000 de proiecte;
- Alocarea financiară propusă în cadrul PNS, din FEADR, pentru tineri este de 250 mil. euro și include suma de 199.478.829 euro din transfer FEAGA Pilon I către FEADR Pilonul II.

- referitor la **asociere** - înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol/pomicol:
  - submăsura 9.1 din PNDR 2014-2020 a beneficiat de o alocare publică în valoare de 21,8 mil. euro, fiind lansate 4 sesiuni de depunere proiecte la nivel național cu o alocare de 24,4 mil. euro, contractate 38 proiecte în valoare de 14,0 mil. euro și efectuate plăți în valoare de 5,7 mil. euro.
  - submăsura 9.1 a - aferentă sectorului pomicol a beneficiat de o alocare publică în valoare de 3,2 mil. euro, fiind lansate 4 sesiuni de depunere la nivel național cu o alocare de 11,5 mil. euro, au fost contractate 4 proiecte în valoare de 1,7 mil. euro și efectuate plăți în valoare de 0,3 mil. euro.
  - În perioada de tranziție, în sesiunea lansată în perioada 29 iulie - 29 octombrie 2021, a fost licitată suma de circa 6,7 mil. euro, fiind depuse 32 de proiecte, cu o valoare de circa 11,9 mil. euro.
  - Pentru perioada 2023-2027, anvelopa financiară propusă însumează 15 mil. euro.

În continuarea intervenției sale, dl. ministru a precizat că bugetul alocat Planului Național Strategic pentru perioada 2023-2027 este unul semnificativ redus față de alocările disponibile pentru cadrul de programare 2014-2020 pentru ambii Piloni ai PAC, ca urmare a reducerii întregului buget PAC la nivelul UE pentru exercițiul financiar multianual 2021-2027 și a translatării alocărilor aferente anilor 2021 și 2022 din exercițiul financiar multianual 2021-2027 pentru a acoperi nevoile de finanțare ale perioadei de tranziție până la adoptarea și punerea în aplicare a reformei PAC.

Prezentarea intervenției privind modernizarea infrastructurii secundare de irigații

Domnul Liviu Bodolan - șef serviciu Infrastructură rurală în cadrul DGDR - AM PNDR, a susținut o prezentare cu privire la fișa intervenției privind modernizarea infrastructurii secundare de irigații. Astfel, a precizat că alocarea propusă pentru acest tip de intervenție, în cadrul PNS 2023-2027, este de 400 mil. euro - fără a suporta reduceri semnificative comparativ cu perioada 2014-2020.

Baza legală a intervenției este reprezentată de articolele 73 și 74 din cadrul viitorului regulament privind implementarea Planurilor Naționale Strategice, fiind identificați indicatorii de realizare O.22 *Numărul de operațiuni sau unități care beneficiază de sprijin pentru infrastructuri* și indicatorul de rezultat R.27 *Performanța în materie de mediu/climă prin investiții în zonele rurale: Numărul de operațiuni care contribuie la durabilitatea mediului, la atenuarea schimbărilor climatice și la îndeplinirea obiectivelor de adaptare în zonele rurale.*

Urmare analizei nevoilor pentru PNS, dl. Bodolan a precizat că au fost identificate următoarele nevoi la care răspunde intervenția:

- creșterea gradului de reziliență a exploatațiilor agricole la impactul negativ al factorilor climatici precum și în urma pierderilor provocate de animalele sălbatice;
- adaptarea practicilor agricole în zonele asociate riscurilor climatice determinate de schimbările climatice.

În ceea ce privește descrierea cerințelor intervenției, reprezentantul MADR a subliniat faptul că schimbările climatice au impact asupra resurselor de apă existente, în special în mediul rural.

Având în vedere slaba adaptare a infrastructurii existente la noile structuri agricole, sectorul rămâne vulnerabil la condițiile climatice (alternanță secetă și inundații frecvente), cu efecte economice semnificative asupra viabilității economice a fermelor.

În plus, a menționat că infrastructura de îmbunătățiri funciare (irigații, desecare, drenaj și CES) existentă în România este depășită din punct de vedere al eficienței utilizării resurselor.

Având în vedere cele precizate anterior, în vederea adaptării la efectele schimbărilor climatice și îmbunătățirii rezilienței mediului la acestea, dl. Liviu Bodolan a menționat că este necesară înființarea, extinderea și/sau modernizarea instalațiilor eficiente de irigații, promovarea de tehnologii și practici noi de management agricol pentru gestionarea fenomenului de creștere al incidenței atacurilor dăunătorilor și bolilor și reducerea cantității de apă evaporată din sol, sprijinirea utilizării agriculturii de precizie, adoptarea de măsuri pentru managementul riscului și informarea fermierilor cu privire la cele mai bune practici agricole, spre exemplu cu privire la soiurile utilizate (adaptate la secetă) sau consumul de apă.

De asemenea, a subliniat faptul că suprafața irigată efectiv diferă de la an la an, din diferite cauze, cum ar fi condițiile meteo, lipsa capitalului pentru investiții în modernizarea infrastructurii secundare de irigații și implicit lipsa accesului la tehnologii noi sau costul apei din cauza liberalizării prețurilor energiei electrice pentru irigații.

În ceea ce privește beneficiarii eligibili și condițiile de eligibilitate pentru această intervenție, reprezentantul DGDR a menționat că nu sunt diferențe comparativ cu perioada de programare 2014-2020.

În continuarea prezentării, au fost enumerate principiile de selecție propuse a fi aplicate:

- Principiul economiei de apă;
- Principiul suprafețelor deservite;
- Principiul alimentării direct de la sursă sau în sistem gravitațional;
- Principiul complementarității cu sisteme de irigații modernizate în amonte;
- Principiul prioritizării investițiilor realizate în zonele cu potențial.

Referitor la intensitatea sprijinului nerambursabil s-a precizat că aceasta va fi de 100% și după estimările MADR valoarea medie a sprijinului public/proiect va fi de circa 985.000 euro.

În categoria cheltuielilor neeligibile au fost incluse:

- Investițiile unde starea corpului de apă a fost identificată ca nesatisfăcătoare în planul corespunzător de management al bazinului hidrografic din motive legate de cantitatea de apă;
- Investițiile unde starea corpului de apă nu a fost identificată ca nesatisfăcătoare în planul corespunzător de management al bazinului hidrografic din motive legate de cantitatea de apă, dar analiza de impact asupra mediului arată că investiția va avea un impact negativ semnificativ asupra mediului.

Domnul ministru Oros a subliniat faptul că trebuie identificate soluții pentru reabilitarea infrastructurii principale de irigații, menționând că au fost alocate fonduri în valoarea de circa 528 mil. lei în primii 3 ani, iar în anii 2020 și 2021 au fost alocați circa 300 mil. lei/ an, sume insuficiente raportate la nevoile identificate.

Totodată, a precizat că Proiectul privind strategia pentru irigații în România nu va fi finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), motivul respingerii planului fiind că nu era suficient de verde și digital.

Discuții și opinii ale membrilor subgrupului cu privire la propunerile prezentate.

În urma prezentării fișei intervenției privind irigațiile și deschiderii sesiunii de întrebări, doamna Nina Gheorghiu - reprezentanta Ligii Asociațiilor Producătorilor Agricoli din România

(LAPAR), a adresat importanța existenței unei strategii naționale cu zonele cu potențial irigabil, astfel încât alocarea să fie direcționată unde este nevoie și să faciliteze accesul la irigare, iar cele 400 mil. Euro să fie canalizate acolo unde este asigurată apa pe canalul principal, să se asigure o corelare cu investițiile din infrastructura principală.

Ca răspuns, domnul secretar de stat Marius Micu a precizat că strategia privind zonele cu potențial irigabil se află în curs de elaborare, iar stabilirea alocării pentru irigații are la bază studii, cât și o abordare echilibrată și constantă la același nivel ca în programarea 2014-2020, dată fiind importanța acestui sector pentru agricultură.

În ceea ce privește corelarea investițiilor în infrastructura principală cu cele pentru infrastructura secundară, a menționat că este necesar a fi identificate sursele de finanțare pentru infrastructura principală de irigații, în vederea evitării situațiilor în care este reabilitată doar infrastructura secundară, nu și cea principală. Totodată, dl. Micu a subliniat faptul că investițiile aduc valoare adăugată chiar dacă au fost realizate mai ales la nivel de infrastructură secundară.

Un alt aspect de luat în seama se referă la gestionarea riscurilor în agricultură, ca răspuns la efectele schimbărilor climatice.

Doamna Gheorghită a menționat importanța continuării discuțiilor în cadrul reuniunilor subgrupului și posibilitatea clarificării anumitor aspecte, cât și a utilizării unor date statistice privind situația suprafețelor irigate la nivel național ca urmare a implementării acestei măsuri prin PNDR 2014-2020.

Astfel, având în vedere propunerile dnei Gheorghită, domnul ministru Oros a menționat că, în anul 2019, suprafața reală irigată a fost de 278.000 ha. În 2020, având în vedere și perioada de secetă, suprafața irigată reală a fost de 510.000 ha. Proiectul demarat în 2017 își propunea prin alocarea a 1 mld euro să fie irigată o suprafață de 1 milion de hectare, dat fiind că la acel moment aceasta cifră era considerată ca viabilă din punct de vedere economic. Totuși, rentabilitatea trebuie calculată la momentul actual, iar o soluție alternativă este programul „Apa gratis” prin care sunt irigate zone unde irigațiile nu ar fi rentabile din punct de vedere economic.

De asemenea, a subliniat că în curând va fi finalizată strategia zonelor cu potențial irigabil, ceea ce va conduce la o mai bună evaluare a viabilității proiectelor finanțate prin PNS.

Doamna Daniela Rebea - director general al DGDR - AM PNDR a precizat că toate măsurile și intervențiile vor fi evaluate după anumiți indicatori de realizare, cum ar fi suprafața acoperită de infrastructură de irigații în cadrul actualului program, Planul Național Strategic aducând mai multe condiționalități, comparativ cu perioada 2014-2020.

Doamna Rebea a menționat că strategia zonelor cu potențial irigabil a stat și la baza programului pentru perioada 2014-2020. La nivelul MADR se realizează analize la nivelul fiecărui sector și fiecărei intervenții, iar având în vedere nevoile de finanțare se încearcă păstrarea bugetului anterior.

În intervenția sa, domnul Valeriu Tabără - președintele Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu Sisești” (ASAS) a subliniat faptul că în 8 din 10 ani teritoriul României, pe o suprafață mai mare sau mai mică, este afectat de secetă.

De asemenea, a precizat că este important de analizat dacă principiile care au stat la baza dezvoltării sistemului de irigații mai sunt de actualitate, revizuirea rentabilității (alte surse în afara Dunării), precum și necesitatea includerii în strategie a condițiilor specifice pentru fiecare regiune și zonă agricolă a României. A mai precizat că sunt surse importante de apă (naturale) care ar putea fi stocate și apoi utilizate pentru irigații, dând mai multe exemple de proiecte realizate pentru colectarea și stocarea apei în diferite regiuni din țară (Câmpia de vest, Moldova Nouă etc.)

Domnul ministru Nechita Adrian Oros a precizat că asigurarea accesului la apă, indiferent că este vorba de irigații și agricultură, reprezintă o prioritate la nivel național și implică o strategie unitară de gestionare a apei, pe termen lung.

Domnul Florentin Bercu, reprezentatul Asociației Naționale a Cooperativelor Agroalimentare din România, a readus în discuție eficientizarea și creșterea suprafețelor irigabile prin introducerea unui cost de referință pentru lucrările de îmbunătățiri funciare și efectuarea acestor lucrări în regie proprie.

Având în vedere propunerea dlui Bercu, domnul SS Marius Micu a subliniat faptul că fluctuația prețurilor reprezintă un aspect care trebuie avut în vedere inclusiv la aplicarea costurilor standard/cost maximal, fiind propus ca, cu ajutorul Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Îmbunătățiri Funciare - „ISPIF” București, să se realizeze un studiu prin care să se asigure rezonabilitatea costurilor în etapa de implementare a proiectelor.

Domnul Aurel Badiu - reprezentantul ASAS a subliniat impactul condițiilor climatice extreme, cum ar fi arșița și necesitatea prevederii în cadrul fișei măsurii, dat fiind că irigațiile compensează și deficitul de umiditate atmosferică, nu doar de apă.

Un alt aspect menționat de domnul Badiu a vizat cheltuielile eligibile pentru dispozitivele de gestiune a consumului de apă. Aceste echipamente asistate IT pot fi automatizate și contribui la reducerea consumului de apă cu 50%. Principiul potențialului irigabil necesită o definiție clară și trebuie să fie unul dintre principiile cele mai importante în selectarea și implementarea proiectelor finanțate.

Irigarea cu norme foarte mici de apă capabile să mențină umiditatea atmosferică la nivelul culturilor va ajuta la conservarea capacității de polenizare a plantelor - ca de ex. a porumbului.

În ceea ce privește introducerea unor noi componente în fișa intervenției (de ex. combaterea arșiței), dl. secretar de stat Micu a menționat că este necesară și propunerea unor soluții.

Doamna Iulia Puiu - reprezentanta WWF a propus finanțarea prin PNS a conservării zonelor umede sau/și reconstruirea zonelor umede în vederea asigurării disponibilității apei în contextul schimbărilor climatice și asigurării unui microclimat mai umed. De asemenea, a menționat că modernizarea infrastructurii de irigații trebuie să aplice soluții inovatoare care să nu impacteze alte ecosisteme și să aibă efect negativ minim asupra corpurilor de apă. Astfel, a propus ca soluțiile inovative să facă parte din criteriile de selecție a proiectelor.

Domnul secretar de stat Micu a menționat că, urmare a întâlnirii, urmează a fi transmise participanților la reuniuni chestionare pentru colectarea sugestiilor/opiniilor pentru draft-ul fișelor de intervenții dezbătute.

Domnul Bogdan Chiripuci - manager politici publice și agricultură în cadrul Clubului Fermierilor Români a evidențiat necesitatea unui studiu privind infrastructura principală până la nivelul anului 2023. De asemenea, a precizat că se impune o planificare multianuală și integrată privind alocarea fondurilor europene, a bugetului național și investițiile private. Reziliența fermelor se bazează pe îmbunătățiri funciare în sisteme hidroameliorative și biotehnologii.

De asemenea, în ce privește componenta de irigații, a propus introducerea și a componentei de desecare-drenaj și posibilitatea stabilirii unui buget separat pentru această componentă, precum și adăugarea proiectelor de irigații locale în categoria de eligibilitate, în programarea 2023-2027.

O altă propunere a dlui Chiripuci a vizat realocarea bugetară din Pilonul II în vederea realizării de investiții în sectorul de îmbunătățiri funciare - irigații și desecare/drenaj, structuri hidroameliorative cu influență asupra mediului, solului și biodiversității.

În ceea ce privește bugetarea, doamna Daniela Rebeaga a menționat că alocarea propusă se referă la programarea 2023-2027 și are în vedere împărțirea pe ani, fiind o cerință a cadrului de performanță la momentul lansării sesiunilor și realizării primelor plăți, cu încadrarea în perioada maximă de efectuare a plăților - decembrie 2029 (N+2). Din perspectiva bugetului național, bugetul se stabilește anual și face parte din atribuțiile Guvernului. Referitor la investițiile private, dna Director General a precizat că trebuie identificate metode pentru determinarea fermierilor pentru a contribui cu acest tip de investiții.

Având în vedere propunerea domnului Chiripuci de a se crea un cadru legal astfel încât fermierii să poată finanța investiții la nivelul infrastructurii principale, doamna Rebeca a menționat faptul că infrastructura principală intră în administrarea și proprietatea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare.

Referitor la infrastructura de desecare-drenaj, a menționat că o alocare distinctă pentru aceasta a fost propusă a fi inclusă în cadrul Planului Național de Reziliență și Redresare (PNRR), dar aceste investiții nu au fost aprobate.

Doamna Elena Filip, director în cadrul Direcției Îmbunătățiri Funciare și Fond Funciar din cadrul MADR, a menționat că la acest moment legislația prevede predarea infrastructurii secundare de irigații. Infrastructura de desecare-drenaj se află în administrația statului, iar preluarea infrastructurii de către organizații de drenaj/desecare s-a realizat pe o legislație mai veche. Propunerea Clubului Fermierilor Români privind finanțarea proiectelor de desecare-drenaj a fost analizată și agreată la nivelul DIFFF, urmând a se realiza o analiză privind numărul utilizatorilor care pot beneficia de această infrastructură și dacă se pretează modificarea fișei în acest sens.

Având în vedere discuțiile anterioare, în contextul noului cadru de performanță coroborat cu experiența existentă în ceea ce privește finanțarea investițiilor în infrastructura secundară de irigații (existența unui istoric în acest domeniu), doamna Rebeca a precizat că propunerea AM PNDR este de a fi finanțată infrastructura secundară de irigații, iar pe parcurs, în funcție de finanțarea disponibilă prin PNRR, să fie analizată și posibilitatea introducerii finanțării infrastructurii de desecare-drenaj.

Doamna director Elena Filip a precizat că organizațiile care dețin infrastructura de desecare au posibilitatea de a o moderniza și folosi ulterior pentru colectarea apei în situația în care intervine seceta pe acele suprafețe.

Dl. Valeriu Tabără a propus valorificarea apei în exces, mai ales în zonele predispuse la inundații, astfel, apa urmând a fi înmagazinată, conservată și reutilizată pentru irigații.

Având în vedere propunerile prezentate anterior de participanți, dl secretar de stat a subliniat faptul că se va menține prioritizarea prin PNS 2023-2027 a proiectelor pentru infrastructură secundară de irigații.

Domnul Romulus Oprea, președintele Federației Naționale Cartoful din România, a subliniat importanța sectorului de irigații asupra producției de cartofi. În acest sens, a propus sprijinirea prin PNS a micro-sistemelor de irigații.

În intervenția sa doamna Puiu - reprezenta WWF, a propus realizarea unei analize privind introducerea unei măsuri care să vizeze crearea unor zone de stocare a apei, în sensul creării zonelor umede, în directă legătură cu albiile minore ale râurilor/fluviilor care pot influența microclimatul local și pot aduce beneficii comunităților locale, în situația în care există potențiali beneficiari.

Prezentarea intervenției privind sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri

Doamna Ioana Dediu - șef serviciu în cadrul Direcției Generale Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru PNDR a prezentat prima variantă a fișei intervenției *Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri*, cu o alocare propusă de 250 mil. euro.

De asemenea, a precizat că această intervenție este o continuare a submăsurii 6.1 din PNDR 2014-2020, anumite elemente din vechea fișă fiind preluate.

Având în vedere actuala propunere de regulament pentru elaborarea PNS, doamna șef serviciu a precizat că aceasta se regăsește la art. 75 - *Tinerii fermieri, noii fermieri și noile întreprinderi rurale*.

Aria teritorială de aplicabilitate va viza întreg teritoriul național, iar ca indicator de realizare a fost identificat O.25 - Numărul tinerilor fermieri care primesc sprijin pentru instalare și indicator de rezultat - R.36 Numărul de tineri fermieri care beneficiază de sprijin din partea PAC pentru înființare, inclusiv o defalcare pe sexe.

În continuarea prezentării, a precizat că în urma elaborării analizei nevoilor la nivelul MADR au fost identificate nevoile la care răspunde intervenția:

- Întinerirea generațiilor de fermieri;
- Creșterea accesului tinerilor la terenuri agricole;
- Susținerea egalității de gen prin promovarea implicării populației feminine în antreprenariat.

În ceea ce privește descrierea cerințelor intervenției, doamna Dediu a menționat că măsura va crea posibilitatea tinerilor fermieri rezidenți, cu un minim de cunoștințe de bază, să se instaleze ca șefi/manageri ai exploatației, va încuraja îmbunătățirea ocupării în mediul rural și va promova implicarea populației feminine în antreprenariat susținând principiul egalității de gen.

Sprijinul acordat pentru tinerii fermieri în vederea instalării ca șefi ai exploatației agricole va îmbunătăți structura de vârstă a fermierilor, va contribui la înlocuirea generațiilor de fermieri și la consolidarea structurii socio-economice a zonelor rurale și va promova aspectele privind protecția mediului, agricultura ecologică, asocierea.

În continuarea prezentării a făcut câteva mențiuni cu privire la beneficiarii eligibili, precizând că tânărul fermier este o persoană cu vârsta de până la 40 de ani, inclusiv, care la momentul depunerii cererii de finanțare deține formare sau competențe profesionale adecvate cât și calitatea de șef al exploatației.

Șeful exploatației este reprezentantul legal, asociatul unic sau asociatul majoritar (deține cel puțin 50%+1 din acțiuni) care exercită un control efectiv în ceea ce privește deciziile referitoare la gestionare, la beneficii și la riscurile financiare legate de exploatație.

Domna Ioana Dediu a subliniat faptul că sprijinul public nerambursabil maxim propus pentru această intervenție este de 70.000 euro, urmând a fi acordat pentru o perioadă de maxim trei ani. Acordarea acestuia urmând a se realiza tot în două tranșe: 75% la semnarea contractului de finanțare și 25% după implementarea Planului de afaceri.

În ceea ce privește cheltuielile eligibile, reprezentanta MADR a precizat că se va menține aceeași abordare de la SM 6.1, toate cheltuielile prevăzute în planul de afaceri putând fi eligibile, inclusiv capitalul de lucru sau achiziționarea de teren.

În categoria cheltuieli neeligibile sunt incluse cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente "second hand", neputând fi finanțate aceleași acțiuni din PNS care sunt prevăzute și în Programele Operaționale Sectoriale în vigoare.

Doamna Dediu a prezentat condițiile de eligibilitate specifice, cu precizarea că unele dintre acestea coincid cu cele pentru SM 6.1 din PNDR 2014-2020:

- Solicitantul nu a beneficiat anterior de sprijin prin FEADR;
- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria microîntreprinderilor și întreprinderilor mici;
- Solicitantul deține o exploatație agricolă cu dimensiunea economică cuprinsă între 12.000 și 100.000 euro S.O. (valoare producție standard);
- Solicitantul prezintă un plan de afaceri care să cuprindă și investiții;
- Solicitantul deține formare sau competențe profesionale adecvate;
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de cel mult 12 luni de la data deciziei de acordare a sprijinului;

- Solicitantul se angajează să devină fermier activ în termen de maximum 18 luni de la data instalării.

În privința criteriilor de selecție care se vor aplica, doamna Dediu a menționat că, față de vechea submăsură 6.1, au fost păstrate 3 principii de selecție și introduse 4 noi principii care vizează promovarea femeilor, proprietatea asupra terenului agricol, vârsta cedentului și agricultura ecologică.

Astfel, principiile de selecție sunt:

- Principiul comasării exploatațiilor, având în vedere numărul exploatațiilor preluate integral;
- Principiul nivelului de calificare în domeniul agricol/ veterinar/ economie agrară;
- Principiul apartenenței la o formă asociativă cu rol economic (cooperativă, grup sau organizație de producători);
- Principiul promovării participării femeilor la dezvoltarea socioeconomică a zonelor rurale ;
- Principiul proprietății asupra terenului agricol (punctaj funcție de suprafața deținută în proprietate);
- Principiul vârstei cedentului ;
- Principiul agriculturii ecologice.

Prezentarea intervenției privind înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol/pomicol

Doamna Margareta Purcărea, consilier în cadrul Direcției Generale Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru PNDR, a subliniat faptul că asocierea reprezintă un desiderat al Planului Național Strategic, urmărindu-se încurajarea asocierii și stimulării creării de forme asociative în cadrul producătorilor de fructe, legume și alte specii care vor fi finanțate prin PNS.

Doamna Purcărea a prezentat prima variantă a fișei intervenției care vizează „*Înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol/pomicol*”, cu o alocare propusă de 15 mil. euro. Această intervenție intră sub incidența articolului 77 d) sprijinirea grupurilor de producători, a organizațiilor de producători sau a organizațiilor interprofesionale, din proiectul de regulament privind planurile strategice PAC.

În ceea ce privește indicatorul de realizare a fost identificat indicatorul O.28 *Numărul de grupuri și organizații de producători care beneficiază de sprijin*, iar ca indicator de rezultat R.10 *Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderele fermelor care participă la grupuri de producători, organizații de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PAC.*

Reprezentanta MADR a precizat că sprijinul acordat prin această intervenție va contribui la rezolvarea nevoilor privind restructurarea, consolidarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață în vederea stimulării asocierii privind înființarea de grupuri de producători.

Astfel, au fost identificate 4 nevoi:

- încurajarea investițiilor colective realizate de forme asociative, cooperative, grupuri de producători, parteneriate informale care să încurajeze crearea de sisteme autonome de producție/depozitare/procesare/comercializare precum și reducerea cheltuielilor de exploatare;
- nevoia de creștere a cooperării între actorii implicați în lanțul alimentar și încurajarea investițiilor colective;
- susținerea dezvoltării viabile a lanțurilor scurte alimentare, inclusiv a sistemelor de colectare și depozitare;

- sprijinirea dezvoltării modelelor de producție bazate pe valoare adăugată mare (sisteme de calitate europene și naționale).

În continuarea prezentării a menționat că obiectivul principal al structurilor de acest tip îl reprezintă valorificarea produselor membrilor, astfel degrevând producătorul de sarcina vânzării producției, ceea ce contribuie direct la o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piață și la nivelul lanțurilor scurte de aprovizionare.

Stimularea înființării grupurilor de producători, în vederea orientării lor către performanță va conduce la obținerea unor produse mai competitive, aspect care va îmbunătăți poziția fermierilor, în special a celor care dețin exploatații de mici dimensiuni, în lanțul valoric.

Totodată, a precizat că beneficiarii eligibili vor fi grupurile de producători din sectorul agricol și pomicol care se încadrează în definiția IMM-urilor și care au fost recunoscute oficial de către autoritatea competentă.

Doamna Purcărea a făcut câteva precizări cu privire la numărul de grupuri de producători recunoscute. Astfel, a precizat că din informațiile comunicate de Direcția Generală Politici Agricole din cadrul MADR, în perioada 17 martie - 29 octombrie 2021, au fost recunoscute un număr de 64 grupuri de producători, din acestea 40 grupuri au fost în sectorul vegetal, 16 - recunoaștere mixtă (cereale, plante oleaginoase, legume, plante furajere și fructe), 5 grupuri - legume - fructe și cartofi, 3 -zootehnie).

Condițiile de eligibilitate specifice legate de beneficiari:

- solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- solicitantul prezintă un plan de afaceri care trebuie să detalieze activitățile planificate ale grupului, în raport cu una sau mai multe dintre categoriile enumerate mai jos:
  - adaptarea producției și produselor producătorilor care sunt membri ai acestor grupuri la cerințele pieței;
  - introducerea în comun a produselor pe piață, inclusiv pregătirea pentru vânzare, centralizarea vânzărilor și aprovizionarea cumpărătorilor en gros;
  - stabilirea unor norme comune privind informarea asupra producției, acordând o atenție deosebită recoltării și disponibilității;
  - alte activități care pot fi desfășurate de către grupurile de producători, cum ar fi dezvoltarea competențelor în materie de exploatare și de comercializare, precum și organizarea și facilitarea proceselor de inovare.

Principiile care vor sta la baza criteriilor de selecție vor avea în vedere:

- Principiul cooperării (grupurile de producători care fac parte dintr-un Grup Operațional în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI));
- Principiul reprezentativității grupurilor (numărul de membri din grupul de producători);
- Principiul calității produselor (vor fi punctate grupurile care produc, depozitează și comercializează produse ecologice sau produse care participă la scheme de calitate naționale și europene etc.);
- Principiul sectorului prioritar (punctarea grupurilor care vizează sectoare precum lapte de bovine, suine, legumicultura, plante tehnice/ oleaginoase/proteaginoase, plante medicinale și aromatice);
- Principiul asocierii exploatațiilor de mici dimensiuni (vor fi punctate grupurile de producători în funcție de dimensiunea economică a membrilor).

În ceea ce privește tipul și valoarea sprijinului a precizat că este sprijin forfetar, degresiv, plătit în tranșe anuale, pentru o perioadă care nu poate depăși cinci ani de la data la care grupul de producători a fost recunoscut, acordat în baza unui plan de afaceri.

Rata sprijinului public nerambursabil acordat va fi de 100% din cuantumul sprijinului și nu poate să depășească 10% din valoarea producției comercializate în primii cinci ani de la recunoaștere, și suma maximă de 100.000 euro/an.

A fost menținută condiția că nu vor fi eligibile în cadrul acestei măsuri cheltuielile pentru fuzionarea grupurilor de producători existente.

Discuții și opinii ale membrilor subgrupului cu privire la propunerile prezentate.

Domnul Aurel Badiu, reprezentantul Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu Șişesti", a propus introducerea posibilității finanțării consolidării grupurilor de producători deja existente, pe lângă înființare, precum și sprijinirea grupurilor de producători și din alte sectoare cum ar fi: legumicultura, viticultura, zootehnia, precum și GP pentru produse de acvacultură.

Domnul secretar de stat Marius Mihai Micu a precizat că în cadrul reuniunii grupului de lucru care va avea loc în data de 11.11.2021 va fi discutată și o intervenție dedicată formelor asociative din sectorul agricol, grupurile de producători având posibilitatea de a accesa fonduri pentru dezvoltare sau investiții.

În ceea ce privește subiectul supus dezbaterii de dl. Badiu cu privire la fișa intervenției *Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri*, cu privire la modul de aplicare al principiului care vizează vârsta cedentului, dl. secretar de stat Micu a precizat că încearcă identificarea unei soluții în vederea asigurării transferului mai rapid către tânăra generație.

Doamna Elena-Daniela Rebeaga - director general al Direcției Generale Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru PNDR a subliniat faptul că acest principiu de selecție a fost introdus în scopul atingerii obiectivului acestei măsuri care-l reprezintă reîntinerirea generațiilor de fermieri prevăzut de regulament.

Referitor la punctul de vedere al dlui Badiu cu privire la dublarea prevederilor criteriilor de eligibilitate și a principiilor de selecție în ceea ce privește pregătirea profesională a solicitantului, dl. secretar de stat a precizat că acestea nu se dublează deoarece criteriile de selecție vor face referire la un nivel superior comparativ cu nivelul de bază prevăzut de criteriile de eligibilitate.

În intervenția sa, domnul Valeriu Tabără, președintele Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu Șişesti", a făcut mai multe propuneri privind stabilirea tinerilor fermieri în agricultură: consolidarea exploatațiilor agricole înființate de tinerii fermieri, prevederile codului civil privind modul de transmitere a exploatației agricole, legea pieței funciare, formarea exploatațiilor de sistem agricol, crearea pe termen mediu și lung a unor facilități financiare de finanțare, accesibilitatea la finanțare a activităților din fermele tinerilor fermieri, integrarea grupurilor de producători.

Având în vedere propunerile dlui președinte ASAS, dl secretar de stat Micu a precizat că acestea vor fi analizate și după caz, luate în considerare de MADR.

Urmare observației domnului Florentin Bercu, reprezentatul Asociației Naționale a Cooperativelor Agroalimentare din România, privind completarea fișei intervenției pentru înființarea grupurilor de producători și cu fermele mijlocii, dl. secretar de stat a precizat că a fost deja realizată această completare.

Doamna Nina Gheorghită, reprezentanta Ligii Asociațiilor Producătorilor Agricoli din România (LAPAR), a adus în discuție următoarele subiecte: considerentele pentru care s-a decis transferul sumei de circa 199 mil. euro din Pilonul 1 către Pilonul 2 pentru finanțarea instalării tinerilor fermieri, necesitatea prioritizării sectoarelor care necesită cu precădere schimbarea generațiilor, precum și existența unei analize privind zonele vulnerabile.

Răspunzând propunerilor dnei Gheorghită, dl. secretar de stat Micu a precizat că alocarea de 299.478.829 euro pentru instalarea tinerilor fermieri era distinctă de bugetul aferent Pilonului

1 și Pilonului 2, aceasta având ca scop menținerea acordării unei plăți directe către tinerii fermieri prin Pilonul 1 la nivelul exercițiului financiar anterior. Alocarea totală de 250 mil. euro propusă pentru instalarea tinerilor fermieri a rezultat din suplimentarea cu 50 mil. euro a alocării de 200 mil. euro aferentă Pilonul 2, subliniind faptul că aceasta este insuficientă comparativ cu nevoile identificate.

În privința prioritizării pe zone, dl. Micu a precizat că nu se poate realiza deoarece aria de aplicabilitate vizează întreg teritoriul României și ar duce la discriminare la nivel regional. În completare, a subliniat faptul că prin PNS 2023-2027 vor fi alocate sume importante pentru LEADER - Grupurile de Acțiune Locală- în baza strategiilor de dezvoltare locală, își pot identifica nevoile regionale și pot lansa sesiuni de depunere proiecte pentru instalarea tinerilor fermieri.

Domnul Florin Istrate, președintele Federației Sindicatelor din Agricultură TERRA, a adus în discuție faptul că valoarea financiară de 250 mil. euro propusă pentru perioada 2023-2027 pentru instalarea tinerilor fermieri este insuficientă ținând cont de faptul că valoarea proiectelor a crescut la 100.000 euro ceea ce va determina scăderea numărului de beneficiari. De asemenea, a precizat că susține punctul de vedere al dlui Badiu, considerând nerelevant principiul privind vârsta cedentului.

Răspunzând propunerii dlui Istrate cu privire la participarea la reuniunile grupurilor de lucru unui număr cât mai mare de reprezentanți din cadrul Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale astfel încât să existe o abordare unitară, dl. Micu a precizat că la prezenta reuniune sunt conectați un număr semnificativ de reprezentanți AFIR.

În ceea ce privește acordarea unui punctaj suplimentar tinerilor fermieri care participă la cursuri de formare profesională prin AKIS, dl. secretar de stat a precizat că având în vedere experiența anterioară, nu va fi posibilă sincronizarea celor două măsuri.

Domnul Sebestyen Csaba, președintele Asociației Agricultorilor Maghiari din România, a prezentat câteva propuneri cu privire la principiile de selecție propuse pentru tinerii fermieri:

- menținerea principiului privind vârsta cedentului, fiind legat de principiul referitor la pensionarea timpurie, în scopul întineririi generațiilor în agricultură;
- eliminarea principiului proprietății asupra terenului, deoarece în majoritatea Statelor Membre terenul este în arendă și nu în proprietate;
- a propus aplicarea ca în alte state (în conformitate cu studiul de fezabilitate/ planul de afaceri tânărul fermier primește banii și în cazul în care nu implementează proiectul în termenul prevăzut, restituie fondurile) - invers decât în România (unde tânărul fermier trebuie să dețină ferma și apoi să acceseze măsura).

Având în vedere propunerile reprezentantului Asociației Agricultorilor Maghiari din România, dl. secretar de stat a precizat că MADR va analiza propunerile, iar ulterior procesului de consultare se va analiza oportunitatea menținerii principiului proprietății asupra terenului, urmând a se decide ulterior.

Dl. Chiripuci, reprezentantul Clubul Fermierilor Români, a precizat că susține propunerea de eliminare a principiului vârstei cedentului, subliniind că este de acord că nu este posibilă împărțirea alocării pe sectoare, dar propunând o împărțire la nivelul principiilor/ criteriilor de selecție în funcție de sector/regiune și de condițiile artificiale.

Domnul Ionel Păunel, reprezentantul Uniunii "Salvăm Țăranul Român", a subliniat importanța continuării finanțării în perioada 2023-2027 a grupurilor de producători în special în sectorul horticol - legumicol.

Domnul secretar de stat Marius Mihai Micu a precizat că înaintea fiecărei reuniuni a grupurilor de lucru partenerii vor primi draftul fișelor de intervenție care urmează a fi discutate, iar ulterior întâlnirilor, prezentările susținute, precum și chestionarele referitoare la colectarea opiniilor pentru draftul fișelor de intervenție privind intervențiile discutate.

Prin intermediul chestionarului au posibilitatea de a transmite observații precum și alte propuneri /sugestii, termenul pentru completarea acestuia urmând a fi o săptămână de la data comunicării.

Totodată, a precizat că toate documentele care sunt discutate în cadrul grupurilor de lucru sunt postate pe site-ul MADR și toți cei interesați pot transmite propuneri și sugestii.

Marius - Mihai MICU

SECRETAR DE STAT

